

Bente Rasmussen,
Institutt for sosiologi og statsvitenskap,
NTNU.

Tilsynsrapport masterprogrammet i sosiologi ved UiO

Bakgrunn

Tilsynssensor har tidligere evaluert studieprogrammet i sosiologi ved UiO og særlig kritisert opp de tradisjonelle vurderingsformene. Oppdraget denne gang var særlig å se på vurderingsformer og standard på vurderingsresultatene i forhold til målene med undervisningen etter at instituttet hadde besluttet å endre vurderingsformen fra vekt på skoleeksamen (begrepsdefinisjoner og langsvareoppgave) i forhold til hjemmeoppgavene (i fagemnene fra 2016/2017-2017/2018 endret til kort skoleeksamen) og vedtatt å fase ut skoleeksamen helt neste studieår. Rapporten gjelder emnene på masterprogrammet.

Utforming av arbeidet

Oppdragsgiver har bedt om å vurdere metodeemnene og velge ut to masteremner for å vurdere kvaliteten og vurderingsformene i denne endringsfasen. Jeg har valgt ut masteremner som begge hadde gjennomsnittskarakter på C (der flere andre hadde B i gjennomsnitt) som også dekket områder der jeg har god fagkompetanse. Disse emnene var SOS4022 Familie og livsløp og SOS4200 Arbeidsliv og velferdsstat. Vurderingene av disse kursene er basert på emnebeskrivelser på nett, et utvalg eksamensoppgaver med karakterene C eller B i studieårene 2016/2017 og 2017/2018 gjort av instituttet, og karakterstatistikk. I kurset kvalitative metoder (SOS4010) har jeg vurdert oppgaver over hele karakterskalaen i de to studieårene. Professor Johan Fredrik Rye leverer en egen rapport om masteremnet i kvantitativ metode.

Kvalitativ metode (SOS4010)

Kurset tar opp relevante metoder for masterstudenter (intervju, observasjon og tekst og bildeanalyse) og ulike analysetradisjoner. Emnet gir forelesninger og seminarer som er obligatoriske og gir praktisk øvelse i kvalitative metoder. Kurset gir kompetanse i å lese og vurdere kvalitative studier og å designe, gjennomføre og rapportere. Vurderingen er endret fra tidligere en kombinasjon av skoleeksamen (begrepsdefinisjoner og emneoppgave over ett av to sett data (4t)) og en selvvalgt hjemmeoppgave der de oppfordres til å velge emnet for masterprosjektet sitt, til å vurderes utelukkende på grunnlag av hjemmeoppgaven (fra 2017/2018).

Sensor har fått eksempler på oppgaver og eksamensbesvarelser fra 2016 (skoleeksamen og hjemmeoppgave) og fra 2017 (hjemmeeksamen). I tillegg har jeg fått skoleeksamensoppgavene fra 2015 til informasjon. Eksamensoppgavene fra 2016 og 2017 (3 fra hvert år) dekker karakterskalaen.

Skoleeksamensoppgavene i 2016 var gode og dekket feltet og skilte også godt mellom kandidatene. Når det gjelder hjemmeoppgavene i både 2016 og 2017, var A-oppgavene meget gode analytisk og brukte relevante begreper, noe som tyder på det er et kurs av meget god kvalitet. Gjennomsnitt på eksamen var både i 2016 og 2017, C. Det var altså ingen endring i nivået (I 2015 var gjennomsnittskarakteren B, men det kan henge sammen med at oppgavene den gang var noe lettere, eller studentene litt flinkere?).

Mitt oppdrag var å se spesielt på vurderingsformer, både typen og ressursbruken. Jeg støtter endringen fra skoleeksamen og hjemmeoppgave, til bare hjemmeoppgave. Begrunnelsen er at det studentene skal lære seg (ifølge læringsmålene), er innsikt i kvalitative tilnærminger, å kunne lese empiriske studier kritisk, lære håndverket, diskutere metodene som er brukt, tenke ut alternative forskningsdesign og fremstille resultater i en forskningspublikasjon. Seminarundervisningen er obligatorisk og tar med studentene gjennom hele forskningsprosessen fra utvikling av problemstilling der de må utvikle intervjuguide, kode materialet, analysere tekst, diskutere etikk og kvalitet i undersøkelsen. Vurdering med en hjemmeoppgave er et godt valg for kurset.

Hovedformålet med utdanningen er å lære studentene å bruke sosiologiske teorier og begreper i analyse av data gjennom masteroppgaven. Det er også denne analytiske kompetansen tidligere sosiologistudenter forteller at de har bruk for i sitt arbeidsliv og som arbeidsgiverne særlig setter pris på når de ansetter sosiologer. Hvis ferdighetene i å kunne bruke sosiologien til å samle inn informasjon og analysere gitte problem og presentere dem på en forståelig måte for et publikum, er en kjernekompetanse for sosiologer, må det viktigste i metodeundervisningen også være å lære dem dette. Metodeemner er i stor grad trening i å tenke og praktisere det som til slutt skal vises i masteroppgaven, og opplegget for SOS4010 er svært godt egnet til å gi denne treningen. Det bør derfor også være disse ferdighetene som vurderes ved slutten av kurset.

Fagemner på master

Fagene SOS4402 og SOS4200 er undersøkt spesielt når det gjelder kvaliteten på vurderingen og vurderingsformene. Når det gjelder kvaliteten, er det enkelte meget gode B-er i begge fag. Ellers er det i besvarelsene jeg har hatt tilgang til i fagene, mindre forskjeller mellom oppgaver som er vurdert til B og C enn en kanskje kunne forvente. Når det gjelder hjemmeoppgavene, kan veiledning underveis gjøre kvaliteten enda bedre og dermed i neste omgang bidra til en bedre masteroppgave.

I begge fagene er eksamensoppgavene endret fra skoleeksamen med 3 av 4 begrepsdefinisjoner og en av to langsvaroppgaver (4t) i tillegg til en emneoppgave i 2016/2017, til skoleeksamen med 3 av 4 begrepsdefinisjoner (1t) og en emneoppgave i 2017/2018. Det er dessuten vedtatt å avvike skoleeksamen og bare ha hjemmeeksamen (emneoppgave) i studieåret 2018/2019. Dette høres fornuftig ut og sparer ressurser på eksamensretting og sensur.

Når det gjelder vurderingen i seg selv, ser det av karakterstatistikken ut som om hjemmeoppgaven og totalresultatet karaktermessig stort sett er det samme (begge fagene har gjennomsnitt C (med unntak av vår 17 da SOS4402 hadde B med totalt 12 kandidater). Det kan tyde på at den var lettere og/eller at studentene hadde bedre tid til emneoppgaven etter at skoleeksamenen ble redusert. Av karakterstatistikken med fordelingen på eksamenene i begge fagene, kommer det fram at selv om gjennomsnittet (skoleeksamen og emneoppgaven) er det samme i populasjonen, er spredningen større i emneoppgavene (det blir flere A-er) slik at den sannsynligvis skiller bedre mellom kandidatenes ferdigheter. Det støtter at også skoleeksamen ikke er nødvendig for å vurdere det faglige nivået på kandidatene.

Emneoppgaven hjemme vil vise hvordan studenten med nok tid og alminnelige hjelpemidler og kilder klarer å analysere et tema sosiologisk og presentere dette på en klar og vitenskapelig måte. Det er også dette som er mest likt det studentene senere skal gjøre i arbeidslivet.

Siden kursene teller 10 studiepoeng, dvs. at 6 kurs skal avvikles i året av studentene, har instituttet brukt mye ressurser på sensur og vurdering. Mange eksamener kan bli hindre på veien og ikke nødvendigvis bidra til å kvalifisere kandidatene. Muntlig eksamen på basis av emneoppgave kan være et middel til å sjekke studentens selvstendighet. Ved muntlig eksamen får studenten også tilbakemelding på styrker og svakheter, noe som både øker læringseffekten og minsker begrunnelser og klager.

Når det gjelder spørsmålet om effekten av sensur med en eller to sensorer, er det vanskelig å si noe om det utover det jeg allerede har sagt. For å undersøke om kvaliteten er redusert, kan utviklingen i klager og begrunnelser med evt. endringer, gi informasjon om dette.

Konklusjon

Kursene er så vidt jeg kan lese av program og eksamener, av høy kvalitet og har meget relevant og interessant innhold og fokus. Profilen er noe annerledes enn hos oss, men mange aktuelle tema er de samme. Kvaliteten på vurderingene av studentenes arbeid er god og grundig, men har etter mitt syn vært unødvendig omstendelig og ressurskrevende. Derfor er endringene som nå er vedtatt og delvis gjennomført, positive for kvaliteten og muligheten til å gjennomføre studiene for studentene.